

ב"ה

בדרך חב"ד

ברכת חודש תשרי

פרשת נצבים - וילך

לקו"ש חכ"ט נצבים-וילך

גליון כ"ח

**מה הקשר בין פרשת נצבים (וילך)
לעבודה של ראש/כל השנה?**

נכתב על ידי

ארי' לייב הכהן הענדל

אתונה, יון

לקבלת הגליונות, הקדשות, הארות והערות צרו קשר:

Bederech.Chabad@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואצאפ:

חכמה

הרעיון של השיחה בנקודה

הרי פרשת וילך היא חלק מברכת הקב"ה לחודש תשרי, אז למה לפעמים היא נקראת לאחר ראש השנה?

איך יתכן שנצבים וילך הם פרשה אחת - הרי נצבים וילך הם תכנים הפוכים זה מזה?

נצבים מורה על תוקף ועמידה חזקה ללא שינוי, לעומת וילך שענינו התנועה והשינוי. עבודת ה' באופן כללי, ובפרט עבודת ראש השנה, מורכבת משני קוים אלו גם יחד. והוא מצד שהם קיימים אצל הקב"ה נותן התורה ומצווה המצוות כביכול.

בינה

התוכן של השיחה

פתיחה:

ידוע מה אדה"ז אמר ששמע מהמגיד בשם הבעש"ט בנוגע לשבת שלפני ראש השנה, אשר חודש השביעי "הקב"ה בעצמו מברכו בשבת מברכים שהוא השבת האחרון דחודש אלול, ובכח זה ישראל מברכים את החדשים י"א פעמים בשנה".

ומהי הברכה? ממשיך הבעש"ט: "כתיב אתם נצבים היום דהיום קאי על ראש השנה שהוא יום הדין וכמו שכתוב ויהי היום גו' ותרגם והוה יום דינא רבא. ואתם נצבים קיימים ועומדים והיינו שזוכים בדין, ובשבת שלפני ראש השנה שהוא השבת האחרון דחודש אלול קורין אז פרשת אתם נצבים דזהו ברכתנו של הקב"ה כו".

הברכה - כל פרשת נצבים (וילך):

מדיוק הלשון שאומר "קורין אז פרשת אתם נצבים דזהו ברכתנו של הקב"ה", ולא אומר שקורין "אתם נצבים (היום)" (כמו אומר לפני כן, כאשר מבאר שנצבים הכוונה קיימים ועומדים והיינו שזוכים בדין), מובן שהברכה היא לא רק (שלוש) המילים "אתם נצבים (היום)", אלא כללות "פרשת אתם נצבים" - כל הפרשה.

ועל פי המבואר במקום אחר, שבעצם פרשיות נצבים וילך הן פרשה אחת, שלעת הצורך מתחלקת לשתיים ונקראת בשתי שבתות שונות (שלא כשאר הפרשיות המתחברות, שהן שתי פרשיות נפרדות אלא שלפעמים קוראים אותן יחד), יוצא שגם "וילך משה" הוא חלק מברכת הקב"ה, שהרי זהו חלק מ"פרשת אתם נצבים".

לאידך, מעצם זה שלפעמים כן מחלקים את הפרשיות לשתיים, וברור שגם בשנה שקוראים פרשת וילך לאחר ראש השנה לא חסר בברכת הקב"ה לחודש תשרי, מובן שעיקר הברכה היא פרשת נצבים עצמה, היינו החלק עד "וילך משה", וכפי שנדפס בחומשים, שרק עד שם שם הפרשה הוא נצבים, ומשם ואילך נקראת וילך. וחלק הברכה שנמצא בפרשת וילך, הוא כזה שיכול להתגלות ולבוא לפועל גם לאחר ראש השנה.

והביאור בזה:

ישנם שני חלקים בברכה – שהקב"ה מברך את חודש תשרי, ושעל ידי זה יש לבנ"י את הכח לברך את החדשים של כל השנה. החלק הראשון הוא מה שקשור בעיקר לפרשת נצבים, ולכן קוראים פרשת נצבים לפני ראש השנה בכל שנה ושנה, ואילו החלק השני קשור בעיקר לפרשת וילך, ומכיון שזה אינו נוגע כל כך בשבת שלפני ראש השנה, שהרי זה נצרך רק בשבת מברכים הבאה, שייך שלפעמים יקראו אותה גם לאחר ראש השנה.

שאלה:

מהותו של כל ענין מתבטאת בשמו אשר יקראו לו בלשון הקודש. וכך גם מובן בנוגע לפרשיות נצבים וילך, שהתוכן שלהן מתבטא בשמותיהן. ואנו מוצאים שאלו מושגים שונים והפכיים זה מזה:

"נצבים" משמעותו (כנ"ל) "קיימים ועומדים", לא עמידה סתם אלא עמידה חזקה בתוקף, וכפי שמבארים אשר נצבים הוא מלשון "נצב מלך", עמידה בתוקף הכי גדול, כמו "נצב" של מלך.

"וילך" לעומת זאת, תוכנו הליכה, ההיפך מעמידה, ובטח מעמידה בתוקף.

ובכל זאת אומרים ש(לא רק שהן מתחברות, אלא) הן בעצם פרשה אחת – איך זה שייך?

ביאור:

כללות עבודת ה' מיוסדת על כך שמוכרחים להיות שני הקוים גם יחד – "נצבים", עמידה בתוקף ללא שינויים, ו"וילך", הליכה מחיל אל חיל, שינוי תמידי.

וזה קיים בכל שלושת העמודים (קוים), תורה, עבודה (תפלה), וגמילות חסדים (מצוות).

בתורה:

יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ועל אף ששניהן ניתנו למשה מסיני, ישנו חילוק באופן הנתינה – תורה שבכתב מדודה ומוגבלת באותיות ותיבות, שלא שייך בהם שינוי (נצבים), ואילו תורה שבעל פה היא הפירוש של תורה שבכתב,

והחכמים מפרשים על ידי י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, עד שמכל מילה ואות בתורה שבכתב יש אריכות שלימה של תנאים, ואחריהם אריכות עוד יותר גדולה של אמוראים, עד לתלמיד ותיק שמחדש, שגם זה ניתן למשה בסיני (וילך).

וזה מתבטא גם באופן הלימוד: על לימוד תורה שבכתב מברכים בקריאתה גם כשלא מבינים, ואילו בתורה שבעל פה, אם לא מבינים אי אפשר לברך על הלימוד, והרי הבנה זהו ענין המשתנה אצל כל אדם לפי ענינו (לדוגמא החילוקים בהבנה בין בית שמאי ובית הלל, אף שהם למדו אצל אותם אנשים (שמעי' ואבטליון) שקיבלו מדור לדור עד משה רבינו שקיבל את התורה מה').

גם בתורה שבעל פה עצמה אנו מוצאים את שני הקוים של נצבים וילך, שהרי גם החידושים (וילך), מוכרחים להיות מיוסדים על כללי ויסודות התורה ולהתאים להלכה, שבהם הרי לא שייך שינוי, התורה הזאת לא תהא מוחלפת.

[וכמו שזה מתבטא במאמר רז"ל "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה בסיני", שלכאורה הוא סותר את עצמו תוך כדי דיבור – מצד אחד אומר שזה חידוש, ומצד שני אומר שזה ניתן למשה בסיני?

והביאור בזה, שהסברה הפרטית שהתלמיד ותיק מחדש (וזהו חיוב על כל יהודי, ללמוד את כל התורה (שבכתב ושבעל פה) ולחדש בה "הן בהלכות הן באגדות הן בנגלה והן בנסתר", בנוי ומיוסדת על הכללים שמשה קיבל בסיני, והחידוש שלו מתבטא בכך שגילה את הסברה הפרטית מן הכלל (מגלה פנים בתורה) כהלכה, ואם אינו מייסד חידושו על הכללים ר"ל, הרי זה היפך התורה, והוא מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, עליו המשנה אומרת "אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא"].

בתפלה:

כללות התפלה היא ציווי לכל נפש, ובכל יום ויום (נצבים), לאידך זו עבודה שבלב. שלב כל אחד ואחד ער הוא להקב"ה בשווה, ואחר כך באים פרטי הרגש שבלב, שאצל כל אחד באופן שונה, ויש גם שינוי באדם עצמו מיום ליום (וגם בתפילה של כל יום עצמה, יהודי הולך ועולה בסולם התפלה, מדרגא לדרגא, עד שמגיע לעבודה של שמו"ע שהוא עומד "כעבדא קמי' מרי'").

ורואים זאת גם בנוסח התפלה עצמו, שהשלוש ברכות הראשונות והשלוש ברכות האחרונות הן תמיד אותו דבר (אלא שבעשרת ימי תשובה מוסיפים בהן), ואילו הברכות האמצעיות משתנות – בימות החול יש י"ב ברכות של בקשת צרכיו

(שהן עצמן משתנות מזמן לזמן), יש את הברכה של שבת, ראש חודש, ראש השנה, יום כיפור וכו'. וברכות אמצעיות אלו באות תמיד בהמשך וקשורות לברכות הראשונות והאחרונות, השוות בכל תפלה ותפלה.

במצוות:

מניין המצוות וקיומן הוא באופן שלא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו, המצוות לא משתנות לעולם, ובלשון הרמב"ם "דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת" (נצבים). לאחר מכן בא הענין של הידור מצוה, שאדם צריך להדר ולהעלות בקודש, שלא יהי' רק כדבעי למהוי, אלא מהדרין, מהדרין מן המהדרין, וכן לנהוג לפני משורת הדין.

הטעם:

התורה והמצוות ניתנו לבנ"י מהקב"ה, אז יש שני ענינים, שהם תורה ומצוות של הקב"ה, ושזה תלוי וקשור עם בעבודה של בנ"י, מקבלי התורה והמצוות.

וזה מתבטא בשני הקוים, בחלק שאין בו שינוי (נצבים) מודגש נותן התורה ומצוה המצוות, הקב"ה שהוא בלתי משתנה "אני ה' לא שנית", ומצד שזה קשור עם עבודת בנ"י, שגדר האדם הוא שיש בו שינויים, וצריך להיות מהלך, לגדול ולהתקדם כל הזמן, העבודה היא באופן שיש בה הליכה מחיל אל חיל כל הזמן, שינוי (ועלי') תמיד.

תשובה:

ולכן נצבים וילך זה פרשה אחת, כי בכללות עבודת ה' נדרשים שני הקוים גם יחד, "נצבים", הבלתי משתנה הבא מה' (ולכן נאמר "נצבים" בלשון נפעל, כיון שהתוקף האמיתי ללא שינוי מגיע מלמעלה), וגם "וילך", הליכת האדם מחיל אל חיל. וה"וילך", מוכרח להיות מיוסד וחלק מה"נצבים", שמגיע מה' ש"לא שנית".

שני הענינים בברכת חודש תשרי:

הברכה עצמה היא "ברכתו של הקב"ה", הקב"ה בעצמו מברך את החודש. אז זו ברכה במגיעה ממקום למעלה מגדר הנבראים, וקשורה למצב של "נצבים", שהוא "לפני ה' אלקיכם", "אני ה' לא שנית".

ואחר כך נמשכת הברכה באופן אשר "בכח זה ישראל מברכים את החדשים", עבודת האדם, ששייכת ל"וילך", הליכה מחיל אל חיל. אבל זה המשך (וחלק) מברכת ה', וכנ"ל שוילך אינה פרשה בפני עצמה אלא חלק מ"פרשת אתם נצבים", כיון שעבודת האדם מיוסדת על הנתינה מלמעלה.

אמנם, מכיון שבפועל ובגלוי זה שבני מברכים את שאר החדשים הוא (לא הברכה של הקב"ה אלא) עבודת האדם [היינו שבחדשים הבאים מה שרואים בגלוי היא ברכת בני את החודש, על אף שהכח לזה בא מברכת הקב"ה], לא מוכרח שענין זה יהי' בגלוי בשבת לפני ראש השנה, ולכן לא תמיד קוראים את פרשת וילך לפני ראש השנה, אלא לפעמים קוראים אותה בשבת שאחרי (אבל בסמיכות ל)ראש השנה. נצבים וילך – גם בראש השנה עצמו:

פרשת אתם נצבים היא לא רק הכנה לשנה הבאה בכלל, אלא גם קשורה לראש השנה עצמו, ולכן תמיד קוראים פרשה זו קודם ראש השנה. אז בעבודה של ראש השנה יש גם כן נצבים וילך.

ובהקדים שאם יש את שני הקוים בתורה ומצוות, זה אומר שהם קיימים גם אצל הקב"ה כביכול. והם שני הענינים של תענוג ורצון:

בתורה ומצוות יש את הענין שהם רצונו של הקב"ה, ויש את הענין שזהו העונג העליון, "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני". ואת החילוק ביניהם נבין מהאופן בו הדברים אצל האדם (ובפרט שהרי כחות הנפש משתלשלים מלמעלה).

שני הכחות (תענוג ורצון) הם לא כחות פנימיים השייכים לפרט מסויים, אלא כחות מקיפים, שזה אומר שהם כלליים, הנפש מתבטאת על ידם. והחילוק ביניהם הוא באופן הגילוי:

רצון, שהוא גם מלשון ריצה, הוא הכח שעל ידו הנפש נמשכת ורצה אל דבר שחפץ ממנה, ואילו תענוג הוא להיפך, ענין המנוחה, ותענוג אמיתי ובפרט שלימות בתענוג הוא דוקא כאשר האדם מתענג בעצמותו.

שהם שני הענינים של נצבים וילך, עונג זה מנוחה והעדר השינוי, ורצון זה ריצה והטי', ענין של תנועה ושינוי.

ובראש השנה הרי רוצים לפעול "תמליכוני עליכם", שה' יהי' המלך שלנו, אז צריך לפעול את שני הענינים – ראשית צריך לפעול אצלו כביכול עונג במלוכה, ואחר כך את ענין הרצון למלוכה. וזה גם מתבטא בשני אופני עבודה שלנו, כמו שאומרים "אם כבנים אם כעבדים", שהפירוש הפנימי בזה הוא שבראש השנה ישנם (ונדרשים) שני אופני העבודה – כבנים וכעבדים (וכמו שאומרים אבינו מלכנו), שהחילוק ביניהם הוא אשר בן קשור בעצמות אביו, והאב משתעשע ומתענג בבנו, ואילו עבד מקיים את רצון האדון (המלך).

וזה הקשר של נצבים וילך – בלתי שינוי ושינוי – לעבודה של ראש השנה, כיון שעל ידי עבודת בני' בשתי התנועות "אם כבנים אם כעבדים" פועלים את (המשכת) המלוכה של ה', בשני הענינים של תענוג ורצון כנ"ל.

השורש של שני הענינים:

השורש הוא נקודה אחת (ולכן נצבים וילך זה פרשה אחת כנ"ל) – הביטול עצמי של יהודי מצד עצם נפשו, שזה יותר נעלה מתענוג ורצון, שמצד זה יהודי בוחר, כביכול, בה', כיון שהם עצם אחד (וזה מתבטא בפועל בשתי תנועות של בנים ועבדים). וזה פועל את הבחירה שלמעלה בבני' "יבחר לנו את נחלתנו", מעצמות ומהות, ה'מקום' בו בני' הם דבר אחד, כביכול, עם ה', וזה בא ונמשך בשתי התנועות של "תמליכוני עליכם" – תענוג ורצון.

וכאשר קוראים בתורה את פרשת אתם נצבים בשבת שלפני ראש השנה, נעשה ונפעל מיד, כבר בשבת זו, הענין של "אתם נצבים קיימים ועומדים והיינו שזוכין בדין" – "ברכתו של הקב"ה בשבת מברכים חודש השביעי שהוא המושבע והמשביע ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה", ונמשכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל אחד ואחת מישראל בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, כפשוטו ממש.

דעת

סיכום תובנות והוראות בנקודות

נצבים תוכנו עמידה בתוקף, ללא שינוי. לעומת זאת וילך תוכנו הליכה, שינוי. ועל אף שלכאורה ענינים אלה מנוגדים זה לזה, נצבים וילך היא פרשה אחת (שלפעמים קוראים בשתי שבתות).

עבודת ה' בכלל מורכבת מחיבור של נצבים וילך: לימוד התורה מבוסס על ענינים שאינם משתנים, ולאידך הכל לפי השכל והחידוש הפרטי של האדם לפי ענינו. תפילה בעיקרה שווה אצל כולם (ומתחילים ומסיימים באותו נוסח), והיא עבודה שבלב עם הפרטים שאין דעותיהן שוות. מצוות הן באופן ומספר מסויים דוקא, אבל כל אחד יכול להוסיף ולהדר, ולעשות לפנים משורת הדין.

הטעם כי יש את הקב"ה שאינו משתנה, ואת עבודתנו שאנחנו כבני אדם משתנים [ולכן צריך תמיד לעלות, כי אחרת יורדים].

גם בעבודת ראש השנה יש את שניהם – לעורר אצל הקב"ה תענוג (נצבים) ורצון (וילך) למלוכה, על ידי עבודה כבנים (מעורר תענוג) וכעבדים (מקיים הרצון).

ברכת הקב"ה לחודש תשרי, היא "נצבים", והכח ממנה לברך את שאר החדשים הוא "וילך", אז לא מוכרח ש"וילך" יהי בגילוי לפני ראש השנה, כיון שפה מודגשת ההמשכה מלמעלה, לא עבודת האדם.

השורש הוא הביטול והחיבור העצמי שיש ליהודי עם הקב"ה, שלכן הוא בוחר בה' למלך, וזה ממשיך את בחירת הקב"ה בבנ"י בגילוי.

❖ אמנם וילך היא לא פרשה נפרדת אלא חלק מנצבים, אבל יש לה תוכן שונה, ולכן אפשר לקרוא אותה בנפרד – אבל זהו תוכן השייך ומיוסד על נצבים, ולכן גם לאחר שהפרדנו ביניהם היא עדיין המשך וחלק מנצבים.

❖ העבודה באופן אישי (וילך), מוכרחת להיות מבוססת על הקב"ה ועל עיקרי התורה (נצבים), אחרת מפסידים את הכל ויורדים במקום לעלות.

❖ האדם בטבעו משתנה כל הזמן - עבודה שלנו (שהיא עצמה שינוי) היא לדאוג שהשינוי יהי' בהליכה מחיל אל חיל, בעלי' מדרגא אל דרגא, כיון שאם לא משתנים לטוב, השינוי יקרה לכיוון השני (או שאתה עולה או שאתה יורד, אין מצב ביניים).

❖ גם בדברים שנראה שהם עבודה שלנו לחלוטין, הכח לעשייתם מגיע מלמעלה - אין מושג שאני מסוגל ולי יש כח לבד, הכל מגיע מה'.

❖ הברכה של הקב"ה היא באופן של נצבים - ללא שינוי. אבל צריך לשים לב שהברכה היא הזכי' בדין של ראש השנה, שזה אומר שהקב"ה מבטיח לנו כתיבה וחתימה טובה - הבטחה ללא שינוי - בזה שאנחנו קוראים את פרשת נצבים בשבת שלפני ראש השנה!

לעילוי נשמת
הת' מנחם מענדל ע"ה
בן יבלחט"א ר' גדלי' שי'
בלומינג